

مرکز تحقیقات اسلامی

اصفهان

گامی

عمران
علیه السلام

www. **Ghaemiyeh** .com
www. **Ghaemiyeh** .org
www. **Ghaemiyeh** .net
www. **Ghaemiyeh** .ir

سراب غرب؛

پیشرفت و رفاه در اسلام یا غرب؟

عبدالله محمدی

رهینما

۱۲۴

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

رهنما ۱۲۴ (سراب غرب)

نویسنده:

عبدالله محمدی

ناشر چاپی:

انتشارات آستان قدس رضوی - به نشر

ناشر دیجیتال:

مرکز تحقیقات رایانه‌ای قائمیه اصفهان

فهرست

۵	فهرست
۸	رهنما ۱۲۴ (سراب غرب)
۸	مشخصات کتاب
۱۰	اشاره
۱۵	سراب غرب
۱۵	پیشرفت و رفاه در اسلام یا غرب؟
۱۵	دریچه
۱۷	درآمد
۱۹	فصل اول « آب و سراب
۱۹	اشاره
۲۱	۱. در جست وجوی خوشبختی
۲۱	اشاره
۲۳	پنجره
۲۴	۲. دلتنگی در برج عاج
۲۴	اشاره
۲۵	پنجره
۲۷	۳. غرب بیرون از لنز هالیوود
۲۸	۴. نعمت یا نعمت؟
۲۸	اشاره
۲۹	پنجره
۳۰	۵. هر که در این بزم مقربتر است ...
۳۲	خلاصه
۳۳	فصل دوم «فراز و فرود اسلام و غرب
۳۳	اشاره

۳۵ ..... ۱. پیشرفت انسان یا مصنوعات انسانی

۳۵ ..... اشاره

۳۶ ..... پنجره

۳۶ ..... ۲. اخلاق در کُما!

۳۶ ..... اشاره

۳۷ ..... پنجره

۴۱ ..... پنجره

۴۲ ..... ۳. بی ارتباطی دین و عقب ماندگی

۴۲ ..... اشاره

۴۳ ..... پنجره

۴۳ ..... ۴. غرب، واردکننده مدعی!

۴۳ ..... اشاره

۴۴ ..... پنجره

۴۵ ..... پنجره

۴۷ ..... ۵. علل رشد علمی و تکنولوژیک غرب

۴۷ ..... اشاره

۴۷ ..... پنجره

۵۱ ..... ۶. هر عیب که هست، از مسلمانی ماست ...

۵۱ ..... اشاره

۵۲ ..... پنجره

۵۳ ..... پنجره

۵۴ ..... پنجره

۵۵ ..... پنجره

۵۷ ..... پنجره

۵۸ ..... خلاصه

۵۹ ..... سخن آخر

۶۱ ..... بیشتر بخوانیم

۶۵ ..... درباره مرکز

سرشناسه : محمدی، عبدالله، ۱۳۵۶ -

عنوان و نام پدیدآور : سراب غرب؛ پیشرفت و رفاه در اسلام یا غرب؟/ عبدالله محمدی؛ تهیه و تنظیم اداره پاسخگویی به سوالات دینی آستان قدس رضوی؛ ویراستار عظیم قهرمانلو؛ به کوشش محمدحسین پورامینی.

مشخصات نشر : مشهد: آستان قدس رضوی، شرکت به نشر، ۱۳۹۶.

مشخصات ظاهری : ۵۶ص.: مصور (رنگی)؛ ۱۱ × ۱۷ س م.

فروست : به نشر (انتشارات آستان قدس رضوی)؛ ۲۲۱۹. رهنما؛ ۱۲۴.

شابک : ۹۷۸-۹۶۴-۰۲-۲۷۲۴-۴

وضعیت فهرست نویسی : فیبا

یادداشت : چاپ سوم.

یادداشت : چاپ قبلی: انتشارات قدس رضوی، ۱۳۹۳.

موضوع : دین و تمدن

موضوع : Religion and civilization

موضوع : پیشرفت -- جنبه های مذهبی -- اسلام

موضوع : Progress-- Religious aspects-- Islam

موضوع : رضایت خاطر -- جنبه های مذهبی -- اسلام

موضوع : Satisfaction-- Religious aspects -- Islam

شناسه افزوده : پورامینی، محمد حسین، ۱۳۵۴ - ، گردآورنده

شناسه افزوده : آستان قدس رضوی. اداره پاسخگویی به سوالات دینی و اطلاع رسانی

شناسه افزوده : شرکت به نشر(انتشارات آستان قدس رضوی)

شناسه افزوده : Behnashr Company (Astan Quds Razavi Publications)

رده بندی کنگره : BL۶۵ / ت ۸ م ۳ ۱۳۹۶

رده بندی دیویی : ۲۹۷/۴۸۹

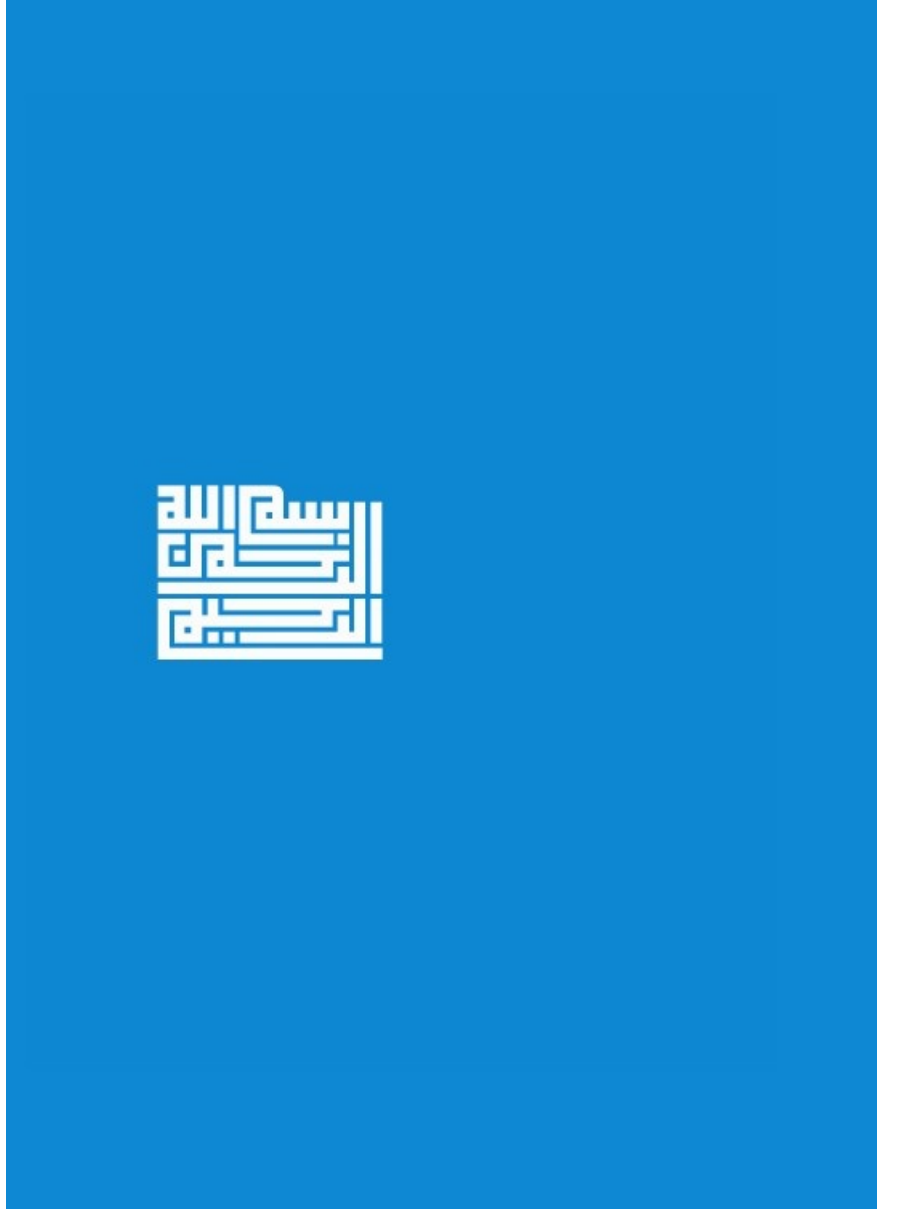
شماره کتابشناسی ملی : ۴۷۳۰۹۳۴

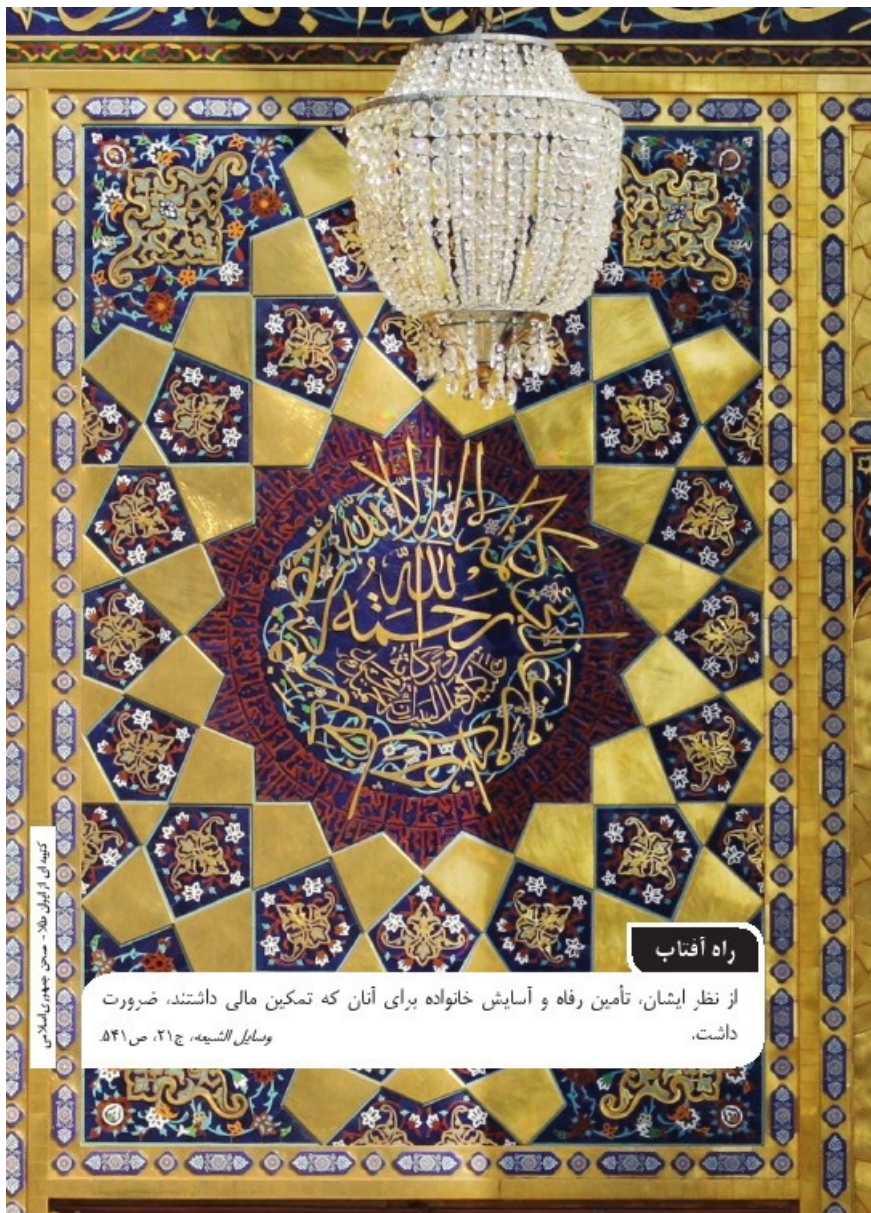
راه آفتاب

از نظر ایشان، تأمین رفاه و آسایش خانواده برای آنان که تمکین مالی داشتند، ضرورت داشت.

وسایل الشیعه، ج ۲۱، ص ۵۴۱.

ص: ۱

راه آفتاب

از نظر ایشان، تأمین رفاه و آسایش خانواده برای آنان که تمکین مالی داشتند، ضرورت داشت.

وسائل الشیعه، ج ۲۱، ص ۵۴۱

کتابخانه آیت الله العظمی بروجردی

سراب غرب؛ پیشرفت و رفاه در اسلام یا غرب؟

عبدالله محمدی

۱. چرا کشورهای غربی که از خدا دورند و فرامین او را رعایت نمی کنند، در رفاه و آسایش بیشترند و کشورهای مسلمان در سختی و ناخوشی ها گرفتارند؟

۲. چرا انسان های مؤمن در رنج و فلاکت و انسان های دور از خدا درخوشی و رفاه به سر می برند؟

۳. مگر خداوند وعده نکرده است که در صورت رعایت تقوا، نعمت ها و خوشی ها بر بندگان نازل شود؟

۴. چرا کشورهای اسلامی جوامعی عقب مانده و کشورهای کافر و بی دین جوامعی رشد یافته و پیشرفته اند؟

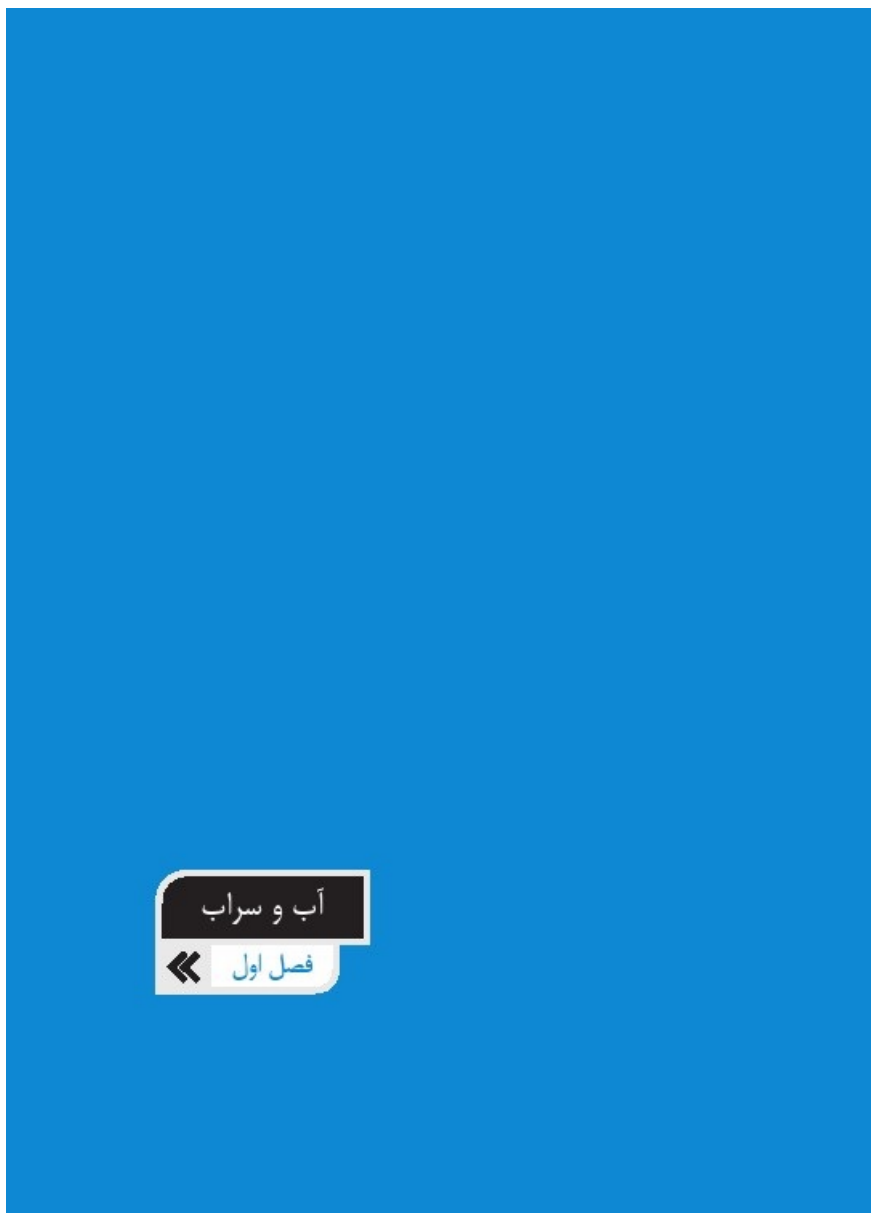

یکی از مهم ترین پرسش های رایج، مقایسه رفاه و بدبختی جوامع غیرمسلمان با جوامع مسلمان است. عموم مردم با ملاحظه بخشی از آنچه رسانه های غربی از رفاه عمومی به نمایش می گذارند، وضعیت جامعه خویش را با آنان مقایسه کرده و این پرسش برایشان پیش می آید که چگونه وعده الهی در نزول نعمت ها بر اهل ایمان محقق نمی شود. از سوی دیگر، ملاحظه رشد تکنولوژی و فناوری در برخی کشورهای غربی سبب می شود مؤمنان شرایط رشد علمی و فناوری جامعه خویش را با شرایط کشورهای غربی مقایسه کرده و برخی به اشتباه چنین نتیجه می گیرند که عامل پیشرفت جوامع غربی کنارگذاشتن دین و عامل رکود کشورهای مسلمان گرایش به دین بوده است. این دو مسئله از ابعاد گوناگون و در سطوح متنوعی قابل بررسی است؛ ولی از آنجا که مخاطبان این اثر عموم مردم اند، سعی شده است از ورود به مباحث تخصصی پرهیز نموده و مسئله با زبان ساده تری تحلیل شود. این بحث در دو بخش سامان یافته است که در بخش نخست، ادعای رفاه و خوشبختی غرب و در

بخش دوم ادعای پیشرفت غرب و عقب ماندگی مسلمانان بررسی شده است.

ص: ۱۰

پیش از بررسی میزان خوشبختی در جوامع مؤمن و غیرمؤمن، لازم است معنای خوشبختی و ملاک آن روشن شود. به راستی معنای خوشبختی چیست؟ ملاک رفاه و رنج یک امت چیست؟ با چه ملاکی می توان تعیین کرد که جامعه ای در رفاه است و جامعه دیگر چنین نیست. توجه به نکات ذیل روشن می سازد که این پیش فرض که «جوامع غربی غرق در رفاه و خوشبختی اند» چندان دقیق نیست.

۱. در جست و جوی خوشبختی

اشاره

الف) برخی از مردم به اشتباه چنین می پندارند که ثروت و امکانات مادی عامل خوشبختی می باشد، در حالی که این تصور صحیح نیست. چنین نیست که با افزایش ثروت رضایت مندی از زندگی نیز افزایش یابد. افراد متعددی را می توان سراغ گرفت که با درآمدی ثابت، احساس رضایتی متفاوت از زندگی دارند. برای بسیاری از افراد، ثروت بیشتر نه تنها عامل افزایش آرامش نمی شود، بلکه از عوامل اضطراب و بدبختی است؛ زیرا همواره نگران از دست رفتن ثروت خویش اند و هیچ گاه روی خوشبختی را نمی بینند، در حالیکه ممکن است دیگران با حسرت به زندگی ایشان نگاه کنند. ثروت در

صورتی برای انسان اسباب آرامش است که فرد مالک ثروت باشد، نه اینکه ثروت، مالک انسان باشد. بسیاری از انسان های ثروتمند، مملوک ثروت خویش اند و عمر خود را صرف محافظت از مالک خود می کنند.

ب) خوشبختی در بهره مندی از امکانات و نعمت ها نیست، بلکه در توجه به نعمت هاست. بسیاری از افراد متمکن چون هنر دیدن نعمت ها را ندارند، احساس رضایت نمی کنند و بسیاری از افرادی که بهره مندی کمتری دارند، به دلیل توجه به داشته هایشان، احساس خوشبختی می کنند.

ج) یکی از مسائلی که باعث آرامش و خوشبختی انسان هاست، معنادار بودن زندگی است. افرادی که زندگی را معنادار نمی دانند، با وجود امکانات متعدد همواره احساس نگرانی و پوچی آزارشان می دهد و تنوع هیجانانگیز و تفریحات راضی شان نمی کند. در مقابل، کسانی که زندگی را معنادار می بینند، احساس آرامش بیشتری دارند و از زندگی راضی ترند. مؤمنان به دلیل اعتقاد به معاد و حکمت هستی، زندگی را معنادار می دانند؛ ولی کافران به دلیل انکار توحید و معاد همواره زندگی را پوچ و بی هدف می بینند. مؤمنان در پس تک تک مشکلات زندگی، دست حکمت خدا را می بینند و کافران که اعتقادی به معاد ندارند، با کوچک ترین مشکل دچار ناامیدی و نگرانی می شوند. نگرش حکیمانه به زندگی، منوط به میزان ثروت یا امکانات نیست.

د) رابطهٔ صمیمی با افراد خانواده و دوستان نزدیک از ابزارهای آرامش بخش زندگی است و جوامع صنعتی با گرایش به فردگرایی و متزلزل شدن نهاد خانواده، از این موهبت محروم بوده و همواره احساس تنهایی می کنند. جهان غرب سعی می کند محبت و صمیمیت گمشده میان انسان ها را با انس با حیوانات جبران کند؛ ولی این جایگزین چه کارکرد و نفعی دارد؟

چنانکه گذشت، خوشبختی و رفاه به بهره مندی از امکانات مادی و ثروت نیست، بلکه منوط به احساس رضایت و هدفمندی زندگی است. کشورهای صنعتی با وجود امکانات مادی فراوان احساس رضایت از زندگی ندارند.

پنجره

برخی روانشناسان امریکایی با طرح این پرسش که «آیا مردم ثروتمند از زندگی خود راضی ترند؟» تحقیقاتی را آغاز کردند و به این نتیجه رسیدند که افراد بسیار ثروتمند نسبت به طبقه متوسط رضایت کمتری از زندگی دارند و افراد طبقه متوسط نسبت به افراد پایین ترین از سطح کمتری از شادی برخوردارند.^(۱)

ص: ۱۵

۱- دیوید جی مایرز، تناقض نمای امریکا، گرسنگی معنوی در وفور نعمت، ترجمهٔ سیده مژگان سخایی، ص ۲۶۳.

گسترش روزافزون بیماری های روحی و افسردگی و نیز آمار خودکشی گواهی بر عدم خوشبختی آنهاست. طبق تحقیقات دانشمندان غربی، میزان خودکشی جوانان در سال ۱۹۹۰ نسبت به سال ۱۹۶۰ سه برابر افزایش داشته است. (۱)

در ایالات متحده امریکا تعداد کسانی که خودکشی می کنند، بیشتر از تعداد کسانی است که به قتل می رسند. (۲)

۲. دلتنگی در برج عاج

اشاره

آمارهایی که تحلیل گران غربی در کتاب های خود منتشر کرده اند، به روشنی گویای رشد اسف بار افسردگی در جوامع مدرن است و این امر میزان رضایت از زندگی را به خوبی نشان می دهد. به گزارش سازمان بهداشت جهانی، میزان افسردگی در میان امریکایی هایی که پس از سال ۱۹۴۵ به دنیا آمده اند، سه برابر افرادی است که پیش از این تاریخ متولد شده اند. در

سال ۱۹۹۸ در امریکا هجده میلیون نفر به افسردگی دچار بودند و میزان فروش داروی ضد افسردگی پروزاک (۳) به ۸/۲ میلیارد دلار رسید. (۴)

ص: ۱۶

۱- . همان، ص ۲۳۱.

۲- . ویلیام جی بنت، شاخص های فرهنگی در ایالات متحده امریکا، ترجمه فاطمه فراهانی، ص ۱۹۳.

۳- . Prozac.

۴- . همان، ص ۱۹۴.

در سال ۱۹۹۶، هشت هزار کودک زیر شش سال، داروی ضد افسردگی مصرف کرده اند و در سال ۱۹۹۷ مصرف این داروها در چهل هزار کودک زیر شش سال مشاهده شده است؛ یعنی افزایش چهارصد درصدی (۱).

سازمان بهداشت جهانی، افسردگی را شایع ترین بیماری فلج کننده زنان امریکا اعلام کرده است. طی سی سال گذشته نشریات روانشناسی ۴۵۰۰۰ مقاله در ارتباط با افسردگی و تنها چهارصد مقاله در موضوع خوشبختی منتشر کرده اند. زنان امریکایی در صدر جدول مصرف کنندگان داروهای ضد افسردگی قرار دارند و روانشناسان یکی از دلایل این مصرف بالا را نگاه ابزاری جامعه به زنان و فشارهای وارد شده به آنها در جریان زندگی می دانند. به دنبال چنین رفتاری، این زنان احساس می کنند هیچ کس به معنای واقعی دوستشان ندارد و روابط افراد جامعه با آنها فقط به منظور سوء استفاده های جنسی و مادی است. همچنین، طبق گزارش سازمان بهداشت جهانی بیشترین آمار خودکشی مربوط به کشورهای ژاپن، امریکا و شرق اروپاست و کشورهای اسلامی، کشورهای امریکای لاتین و برخی کشورهای شرق آسیا کمترین میزان خودکشی را دارند.

پس از

ص: ۱۷

حوادث تروریستی یازده سپتامبر، حدود نود درصد از شهروندان این کشور که دیگر به قدرت نظامی و امنیت وعده داده شده از سوی مقامات ایالات متحده اطمینان چندانی نداشتند، برای کنار آمدن با استرس و نگرانی ناشی از چنین حملاتی، بیش از پیش به مذهب روی آوردند. محققان بسیاری به بررسی رابطه میان مذهب و استرس پرداخته اند. فیگلمن در کتاب مذهب و سلامتی به این نتیجه رسید که افرادی که دارای تمایلات مذهبی نیستند، بیشتر از افراد دیگر در معرض استرس و افسردگی قرار دارند.^(۱)

۳. غرب بیرون از لنز هالیوود

صرف نظر از اینکه امکانات مادی دلیل بر خوشبختی نیست، حتی در این باره نیز نباید تصور کرد همه افراد کشورهای غربی و صنعتی دارای ثروت و امکانات انبوه اند، بلکه میزان فقر در این کشورها در حال افزایش است؛ به عنوان مثال، در امریکا ۱۴۸ میلیون نفر (۴۸ درصد) فقیر بوده و ۴۹ میلیون نفر زیر خط فقر زندگی می کنند. خانه های بسیار بزرگ با ده ها اتاق و باغ که در سینمای هالیوود نمایش داده می شود، تمام حقیقت غرب نیست. گلوبال ریسرچ در مقاله ای به بحران گرسنگی در امریکا پرداخته و می نویسد روزانه حدود پنجاه میلیون امریکایی از گرسنگی رنج می برند. در سال های

ص: ۱۹

۱۹۶۰ تا ۱۹۹۸ تعداد کسانی که مشمول طرح «کمک به خانواده های نیازمند» بودند، ۶۵ درصد افزایش یافته و آمار فقر و گرسنگی کودکان بسیار قابل توجه است. تقریباً از هر پنج کودکی که در امریکا زندگی می کند، یک نفر فقیر است. در سال ۱۹۹۳ حدود پانزده میلیون کودک و نوجوان زیر هجده سال در فقر زندگی می کردند.^(۱)

۴. نعمت یا نعمت؟

اشاره

آیا هر بارانی نعمت و هر خشکسالی نعمت است؟ آیا فقر علامت غضب و ثروت علامت لطف خداست؟ نعمت بودن نعمت به فراوانی آن نیست، بلکه به تأثیر و فواید آن است. برخی گمان می کنند چون در برخی مناطق اروپایی بارندگی زیاد است، ایشان مشمول لطف الهی اند؛ اما همان طور که خشکسالی می تواند عذاب الهی باشد، فراوانی برف و باران نیز می تواند مشکلات زیادی به دنبال داشته و مصداقی از عذاب الهی باشد. در بسیاری موارد امکانات مادی وسیله عذاب افراد است، چنان که قرآن به مؤمنان می گوید:

اموال و فرزندان آنان شما را به شگفتی و اندارد؛ خداوند می خواهد با این وسیله آنان را عذاب کند.^(۲)

آنگاه که ببینی کافران شهرها را تصرف می کنند، غمگین نشوی؛ دنیا

ص: ۲۰

۱- همان، ص ۸۵.

۲- فَلَا تُعْجِبْكَ أَمْوَالُهُمْ وَلَا أَوْلَادُهُمْ إِنَّمَا يُرِيدُ اللَّهُ لِيُعَذِّبَهُمْ بِهَا فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا (توبه، ۵۵).

متاعی اندک است و جایگاه ایشان جهنم است.^(۱)

همچنین، قرآن از سنت دیگری به نام «استدراج» یاد می کند که یکی از سخت ترین عذاب های پروردگار است.

پنجره

خداوند پس از آنکه کفار با سختی ها و عذاب های دنیوی متنبه نشدند، امکانات مادی بسیاری در اختیار ایشان قرار می دهد تا به وسیله آن بر گناهان خویش بیفزایند.

کافران، گمان نکنند که مهلتی که ما به آنها می دهیم، به حال آنها بهتر خواهد بود، بلکه مهلت می دهیم برای امتحان تا بر سرکشی و طغیان خود بیفزایند و آنان را عذابی رسد که با آن سخت خوار و ذلیل شوند.^(۲)

و آنها که آیات ما را تکذیب کردند، به تدریج از جایی که نمی دانند، گرفتار مجازاتشان خواهیم کرد.^(۳)

ص: ۲۱

۱- . لَأَيُّرُنَّكَ تَقَلُّبُ الَّذِينَ كَفَرُوا فِي الْبِلَادِ مَتَاعٌ قَلِيلٌ ثُمَّ مَأْوَاهُمْ جَهَنَّمُ وَبِئْسَ الْمِهَادُ (آل عمران، ۱۹۶-۱۹۷).

۲- . وَ لَإِيْحَسِبَنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا أَنَّمَا نُمَلِّئُهُمْ خَيْرٌ لَّأَنفُسِهِمْ إِنَّمَا نُمَلِّئُهُمْ لِيُزَادُوا إِثْمًا وَ لَهُمْ عَذَابٌ مُّهِينٌ (آل عمران، ۱۷۸).

۳- . وَ الَّذِينَ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا سَنَسْتَدْرِجُهُمْ مِّنْ حَيْثُ لَا يَعْلَمُونَ وَ أُمَلِّئُهُمْ إِنَّ كَيْدِي مَتِينٌ (اعراف، ۱۸۲-۱۸۳).

حضرت زینب در مواجهه با یزید به همین سنت الهی اشاره کرده و فرمودند:

ای یزید! آیا اکنون که زمین و آسمان را بر ما تنگ کردی و ما را همانند اسیران به هر سو کشاندی، می‌پنداری ما به نزد خدا خوار شدیم و تو نزد او عزیز و گرامی می‌باشی و تصور کردی این نشانهٔ قدر و منزلت تو در نزد خداست؟ از این رو، باد غرور به بینی انداخته و به خود بالیدی و خرم و شادمان شدی از اینکه دیدی دنیا در کمند تو در آمده و امور تو سامان یافته و مُلک و خلافت ما در اختیار تو قرار گرفته، پس کمی آهسته‌تر! آیا سخن خداوند را فراموش کردی که فرمود: «آنها که کافر شدند، تصور نکنند اگر به آنان مهلت می‌دهیم، به سودشان است. ما به آنان مهلت می‌دهیم تا بر گناهان خود بیفزایند و برای آنها عذاب خوارکننده ای است»^(۱).

۵. هر که در این بزم مقرب‌تر است ...

سختی‌هایی که در زندگی دنیوی برای مؤمنان پیش می‌آید، گاهی ناشی از بی‌تدبیری و کم‌کاری ایشان است - که در بخش دوم مفصل‌تر بررسی می‌شود - و گاهی ناشی از بلا یا و مشکلات طبیعی است که افراد دخالتی در آن ندارند و این‌ها آثار تربیتی برای مؤمنان

ص: ۲۲

۱- . محمدباقر مجلسی، بحار الانوار، ج ۴۵، ص ۱۳۳.

دارد. بلایا و سختی‌ها برای مؤمن، علامت محبویت او نزد پروردگار است که یا زمینه امتحان و در نتیجه رشد معنوی انسان را فراهم می‌آورد، یا مایه آمرزش گناهان اوست و یا عامل رشد و اوج گرفتن وی، که همه این‌ها برای مؤمن خیر است. معلم نسبت به کوچک‌ترین لغزش و اشتباه بهترین دانش‌آموز کلاس حساسیتی بیش از دیگر دانش‌آموزان نشان می‌دهد و این نشانه توجه و محبویت او نزد معلم است؛ چنانکه پیامبران و اولیای الهی که محبوب‌ترین بندگان خدا هستند، بیشترین سختی‌ها را در زندگی متحمل می‌شوند؛ بنابراین به میزان بیشتر شدن محبویت، سخت‌گیری نیز بیشتر می‌شود.

با توجه به نکات پیش گفته روشن می شود که اولاً، خوشبختی و رفاه یک جامعه به میزان ثروت و امکانات افراد نیست، بلکه به میزان احساس رضایت از زندگی است و تعداد فراوانی از ثروتمندان احساس رضایت از زندگی ندارند؛ ثانیاً، تمام افراد جوامع غربی ثروتمند نیستند و تعداد فقیران یا افراد زیر خط فقر در آنجا نیز بسیار زیاد است؛ ثالثاً، بسیاری از مشکلات و سختی های مسلمانان به خاطر کم کاری و سوء تدبیر ایشان است و بالأخره اینکه سختی و خوشی این دنیا یک روی سکه است. سختی موقت مؤمنان عامل خوشی ابدی ایشان و خوشی موقت کافران، عامل سختی ابدی آنان می باشد.

قبل از هر چیز باید مفاهیم «پیشرفت»، «رشد»، «عقب ماندگی» و ... و ملاک آن‌ها تعریف شود تا مشخص شود آیا حقیقتاً کشورهای اسلامی عقب مانده و جوامع کافر پیشرفته هستند یا خیر؟ برای پاسخ به این پرسش باید بین انسان و مصنوعات انسانی و در نتیجه پیشرفت انسان و مصنوعات انسانی تفاوت قائل شویم. انسان موجودی عاقل با جهت‌گیری الهی است که هدف او به خوردن، خوابیدن، شهوات و غرایز محدود نیست، بلکه هدف او رشد معنوی و اخلاقی است که البته با بهره‌مندی صحیح از دنیا منافات ندارد. خوردن و خوابیدن بیشتر یا شهوات و لذت‌های افزون‌تر اموری مشترک بین انسان و حیوان هستند و آنچه باعث تمایز این دو می‌شود، فضایل معنوی و اخلاقی انسان است. بنابراین ملاک رشد و پیشرفت انسان موفقیت در کسب فضایل اخلاقی و بندگی الهی بوده و جامعه پیشرفته انسانی جامعه‌ای است که اخلاق و معنویت در آن رشد یافته باشد و گرنه تفاوتی بین انسان و حیوان نیست. پیشرفت مصنوعات انسانی همان رشد تکنولوژی و صنعت است. تبدیل شدن چرتکه به ابررایانه‌های

اتمی، تسخیر فضا، مطالعه ریزذرات و سایر شکفتی های تکنولوژی، پیشرفت مصنوعات انسانی است و نه خود انسان.

پنجره

آنچه به نام پیشرفت کشورهای غربی خوانده می شود در حقیقت پیشرفت مصنوعات انسانی است نه اخلاق. بر همین اساس پیشرفته خواندن کشورهای غربی به استناد موفقیت در تکنولوژی سخن صحیحی نیست.

اگر درباره جامعه انسانی سخن می گوئیم باید ملاک های انسانی را برای ارزیابی پیشرفت یا عقب ماندگی جوامع لحاظ کنیم.

۲. اخلاق در کما!

اشاره

با توجه به آنچه گفته شد، حقیقتاً نمی توان کشورهای کافر را جوامعی رشد یافته و مسلمانان را جوامعی عقب مانده خواند؛ زیرا هم زمان با رشد تکنولوژی، انحطاط اخلاقی در جوامع غربی سرعتی مهارنشدنی یافته است و سالانه آمارهای تکان دهنده ای از شبکه های آماری و اطلاع رسانی منتشر می شود. برای نمونه به سهم ناچیزی از آمارهای منتشر شده توسط مؤسسات غربی اشاره می شود:

در سال ۱۹۶۰ زندگی مشترک بدون ازدواج رسمی، موسوم به «زندگی در گناه» و امری شرم آور و آمار آن به قدری کم بود که ثبت

ص: ۲۸

نمی شد، ولی طبق اعتراف نویسندگان غربی، امروزه ۴۱ درصد زنان امریکایی بین ۱۵ تا ۴۴ سال به صورت نامشروع با همسرانشان زندگی می کنند. تعداد خانواده های نامشروع بین ۱۹۶۰ تا ۲۰۰۰ افزایش ۱۰۰۰ درصدی داشته است. (۱)

تا سال ۲۰۰۰، ۷۹ درصد زنان مجرد بین ۲۰ تا ۲۴ سال تجربه ی فعالیت جنسی نامشروع داشتند. (۲)

در امریکا در هر ۲۵ ثانیه یک کودک نامشروع به دنیا می آید. (۳) سه میلیون نوجوان در سال به بیماری های مقاربتی دچار می شوند. آمار فرزندان نامشروع نیز ۶ برابر آمار سال ۱۹۶۰ شده است. (۴)

پنجره

در سال ۱۹۹۷ حدود ۷۸ درصد کل تولدهای ثبت شده در جامعه امریکا یعنی ۳۸۰۰۰۰ تولد مربوط به نوجوانان ۱۵ تا ۱۹ ساله بود که ازدواج نکرده بودند. (۵)

پژوهشگران دانشکده «وسلی» دریافتند حدود ۴۰ درصد دختران

ص: ۲۹

۱- ماری کاسیان، خطای فمینیسم، ترجمه بابک تیموریان، مجموعه مقالات «فمینیسم، شکست افسانه آزادی زنان»، ج ۳،

ص ۲۶.

۲- همان.

۳- همان.

۴- دیوید جی مایرز، تناقض نمای امریکا، ۲۳۱.

۵- همان، ۲۳۲.

روزانه و ۲۹ درصد به طور هفتگی مورد آزار جنسی قرار می گیرند و دو سوم این مزاحمت ها در انظار عمومی صورت می گیرد. (۱)

۵۴ درصد افراد شرکت کننده در یک نظرسنجی در کشور کانادا گفته اند که حداقل یکبار تجربه ناخواسته جنسی قبل از ۱۶ سالگی داشته اند. (۲)

همه ساله ۵۰۰۰۰۰ زن و کودک جهت استثمار جنسی از کشورهای مختلف به کشورهای اروپایی قاچاق می شوند. این تجارت سالانه ۸ میلیارد دلار سودآوری دارد. (۳)

در بسیاری از کشورهای اروپایی روسپی گری، قانونی شده است و این امر ۵ درصد اقتصاد هلند را به خود اختصاص داده است. (۴)

سالانه ۱۳۰۰۰ فیلم پورنو در امریکا تولید می شود. یعنی به طور متوسط در هر ساعت ۴/۱ فیلم پورنو تولید می شود. درآمد این صنعت در سال ۲۰۰۶، ۹۷ میلیارد دلار بوده است که با درآمد شرکت های

ص: ۳۱

۱- . ویلیام مورجیسون، آزادی جنسی، کلنگی به ریشه خانواده، مجموعه مقالات «فمینیسم، شکست افسانه آزادی زنان»، ج ۲، ص ۳۶.

۲- . دیرخانه دومین همایش مسائل زنان، خشونت علیه زنان، مجموعه مقالات «فمینیسم، شکست افسانه آزادی زنان»، ج ۲، ص ۱۸۰.

۳- . جانیس جی رایموند، توسعه صنعت سکس در اتحادیه اروپا، مجموعه مقالات «فمینیسم، شکست افسانه آزادی زنان»، ج ۲، ص ۲۴۴.

۴- . همان، ص ۲۴۶.

«مایکروسافت»، «گوگل»، «آمازون» «ياهو» و «اپل» برابری می کند. (۱)

در عرصه جرم و جنایت نیز وضعیت کشورهای غربی به ویژه امریکا به قدری فضاحت بار است که رئیس سابق کمیسیون قضایی سنای امریکا می گوید مهم ترین معضل امریکا خشونت است. در امریکا در هر ۸ ثانیه با یک زن بدرفتاری می شود و در هر ۱۰ ثانیه یک زن مورد تجاوز قرار می گیرد. (۲)

۸۳ درصد افراد شرکت کننده در نظرسنجی موسسه «گالوپ» گفته اند جرم و جنایت برای آن ها تهدیدی جدی است (۳) چنانچه

از هر ده نفر، ۴ نفر از قدم زدن تنها در شب و در فاصله یک مایلی خانه ی خود هراس دارند (۴)

و از هر ده نوجوان، ۴ نفر هراس دارند که کسی با اسلحه به آن ها شلیک کند. (۵)

در اثر گسترش جرم و جنایت در امریکا آمار زندانیان این کشور که در سال ۱۹۶۰ حدود ۳۰۰۰۰۰ نفر بود، در سال ۱۹۹۸ شش برابر شده و به ۸۷/۱ میلیون رسیده است. در امریکا سالیانه بالغ بر ۱۲ میلیون جرم ثبت می شود که بالاترین میزان ثبت شده در میان

ص: ۳۲

۱- . کریس هجز، پورنوگرافی غیرعادی، آخرین نشانه آخرالزمان فرهنگی امریکا، مجموعه مقالات «فمینیسم، شکست افسانه آزادی زنان»، ج ۲، ص ۲۷۳.

۲- . دبیرخانه دومین همایش مسائل زنان، خشونت علیه زنان، مجموعه مقالات «فمینیسم، شکست افسانه آزادی زنان»، ج ۲، ص ۱۷۸.

۳- . دیوید جی مایرز، تناقض نمای امریکا، ص ۲۵۴.

۴- . همان، ص ۲۵۵.

۵- . همان، ص ۲۵۴.

پنجره

در سال ۲۰۱۰ روزانه بیش از ۵ کودک بر اثر بدرفتاری جان خود را از دست می دهند.

چنین اموری سبب افسردگی های شایع میان کودکان شده است و در حالی که سن کودکی اوج نشاط و شادابی است، بسیاری از کودکان کشورهای اروپایی و آمریکایی داروی ضد افسردگی مصرف می کنند. این خشونت ها تنها مربوط به فضای خارج از خانواده نیست و بسیاری از زنان غربی مورد بدرفتاری مستمر همسرانشان قرار می گیرند. به عنوان نمونه زنی که برنده جایزه صلح نوبل بوده است می گوید شوهرم مرد خوبی است؛ زیرا فقط هفته ای یکبار مرا کتک می زند! (۲)

پیامد مستقیم این موارد، فروپاشی کانون خانواده و افزایش قابل توجه آمار طلاق است. آمار طلاق در آمریکا از سال ۱۹۶۰ تاکنون صد برابر افزایش داشته است. (۳) این پدیده به رواج خانواده های تک والد منجر شده تا آنجا که در سال ۱۹۹۰ تعداد ده میلیون خانواده آمریکایی

ص: ۳۳

۱- همان، ص ۲۵۵.

۲- دبیرخانه دومین همایش مسائل زنان، خشونت علیه زنان، مجموعه مقالات «فمینیسم، شکست افسانه آزادی زنان»، ج ۲، ص ۱۸۵.

۳- ماری کاسیان، خطای فمینیسم، ترجمه بابک تیموریان، مجموعه مقالات «فمینیسم، شکست افسانه آزادی زنان»، ج ۳، ص ۲۵.

بدون پدر زندگی می کنند و ۲۳ درصد کودکان زیر ۱۵ سال در امریکا، فقط با مادر و ۶/۵ میلیون فرزند امریکایی با پدر بزرگ و مادر بزرگ زندگی می کنند. (۱)

آمارها و اخبار هولناک دیگری در غرب درباره ازدواج با حیوانات، کشتن فرزندان، کشتن پدر و مادر و ... منتشر می شود که بیان آن بسیار مشمئزکننده است و تنها به یک نمونه اکتفا می شود: در هر دوره تعطیلات تابستانی حدود ۵۰۰ هزار زن و شوهر در ۲۰۰ کلپ شبانه که در سراسر ایتالیا وجود دارد، همسران خود را برای برقراری رابطه نامشروع با یکدیگر عوض می کنند. هزاران تعویض همسر نیز در اماکنی غیر کلپ ها مانند گاراژهای خودرو، سواحل دریایی ویژه و حتی برخی از قبرستان ها صورت می گیرد. (۲)

این اتفاقات سبب ابراز نگرانی هر روزه اندیشمندان، متفکران، هنرمندان و حتی سیاست مداران غربی نسبت به وضع موجود و آینده غرب شده است. حجم مقالات تخصصی متعدد نویسندگان غربی مؤید این مدعاست.

۳. بی ارتباطی دین و عقب ماندگی

اشاره

صرف نظر از دو بحث پیشین، پیشرفت و رشد یک جامعه در علم و تکنولوژی ارتباطی به دینداری یا بی دینی جوامع ندارد؛ زیرا تعداد

ص: ۳۴

۱- گونه های جدید خانواده در غرب، ص ۱۰۳-۱۰۵.

۲- <http://www.farsnews.com/printable.php,nn=۸۸۰۲۱۳۰۱۷۵>.

کشورهای غیراسلامی و کافر که به لحاظ علمی و تکنولوژی رشد نکرده اند، فراوان است و از سوی دیگر بسیاری از دانشمندان و چهره های علمی کشورهای غربی انسان هایی موحد و دین گرا هستند.

پنجره

بنابراین نه اسلام دخالتی در عدم پیشرفت علمی مسلمانان داشته و نه مسیحیت یا الحاد سهمی در رشد و پیشرفت کشورهای غربی دارد.

امروزه رشد علمی غرب مرهون تلاش های دانشمندان پیشین ایشان می باشد که انسان هایی بی دین یا به لحاظ اخلاقی فاسد و لاابالی نبوده اند؛ زیرا تحقیق و پژوهش مجدانه علمی با عیاشی و خوشگذرانی تناسبی ندارد.

۴. غرب، واردکننده مدعی!

اشاره

مسلمانان در طی قرون گذشته پرچمدار نهضت های علمی و اکتشافات متعدد بوده اند و قله های دانش در اختیار فرهیختگان مسلمان بوده است. بسیاری از پیشرفت های علمی کنونی غرب نتیجه ارتباط با مسلمانان است. یک محقق عراقی به نام سلیم الحسنی استاد دانشگاه منچستر در سال ۲۰۰۶ در پژوهشی با عنوان «۱۰۰۱

ص: ۳۵

نوآوری میراث مسلمانان در جهان ما» به بررسی دستاورد های علمی مسلمانان در سال های ۶۰۰ تا ۱۶۰۰ میلادی پرداخته است. او نشان داده است چگونه دانشمندان مسلمان در علوم چون ستاره شناسی، جبر و مثلثات، نظریه اعداد، هندسه، فیزیک، جغرافیا، شیمی، پزشکی، داروسازی، مهندسی، هنر، ادبیات و حتی آموزش و پرورش سرآمد و صاحب نظر بوده اند.

پنجره

بسیاری از اختراعات و اکتشافات مهمی که افتخار آن ها به نام دانشمندان غربی ثبت گردیده سال ها پیش توسط دانشمندان مسلمان اختراع و یا کشف شده است.

گوستاولوبون می گوید:

بعضی ها [اروپاییان] عار دارند که اقرار کنند که یک قوم کافر و ملحدی [مسلمانان] سبب شده اروپای مسیحی از حال توخس و جهالت خارج گردد و لذا آن را مکتوم نگاه می دارند، ولی این نظر به درجه ای بی اساس و تأسف آور است که به آسانی می توان آن را رد نمود ... نفوذ اخلاقی همین اعراب زاییده اسلام، آن اقوام وحشی اروپا را که سلطنت روم را زیر و زبر نمودند، داخل در طریق آدمیت نمود و نیز نفوذ عقلانی آنان

ص: ۳۶

دروازه علوم و فنون و فلسفه را که از آن به کلی بی خبر بودند به روی آن‌ها باز کرد و تا ششصدسال استاد ما اروپاییان بودند. (۱)

ویل دورانت می گوید:

پیدایش و اضمحلال تمدن اسلامی از حوادث بزرگ تاریخ است. اسلام طی پنج قرن، از سال ۸۱ تا ۵۹۷ ه.ق (۷۰۰ تا ۱۲۰۰ م) از لحاظ نیرو، نظم، بسط قلمرو و حکومت، تصفیه اخلاق و رفتار، سطح زندگانی، وضع قوانین منصفانه انسانی و تساهل دینی، ادبیات، دانشوری، علم، طب و فلسفه پیشاهنگ جهان بود. (۲)

از دیدگاه وی، نفوذ دنیای مسیحی در اسلام تقریباً منحصر به بعضی رسوم دینی و جنگی بود ... دنیای اسلام در جهان مسیحی نفوذ گوناگون داشت.

پنجره

اروپای مسیحی غذاها، شربت‌ها، دارو، درمان، اسلحه، استفاده از نشان‌های خانوادگی، سلیقه و انگیزه هنری، ابزارها و فنون صنعت و تجارت و قوانین و راه‌های دریایی

ص: ۳۷

۱- گوستاولوبون، تمدن اسلام و عرب، ص ۷۵۱.

۲- ویل دورانت، تاریخ تمدن، ترجمه ابوطالب صارمی و دیگران، ج ۴ (عصر ایمان، بخش اول)، ص ۴۳۲.

را از اسلام فرا گرفت و غالباً لغات آن را نیز از مسلمانان اقتباس کرد ...

علمای اسلامی ریاضیات، طبیعیات، شیمی، ستاره شناسی و پزشکی یونان را حفظ کرده و به کمال رساندند و این میراث یونان را که بسیار غنی تر شده بود، به اروپا انتقال دادند ... پزشکان اسلامی پانصد سال تمام علمدار طب در جهان بودند. (۱)

همچنین «رودول» اسلام شناس و مترجم قرآن به زبان انگلیسی می گوید:

اروپا باید فراموش نکند که مدیون قرآن است؛ همان کتابی که آفتاب علم را در میان تاریکی قرون وسطی در اروپا جلوه گر ساخت. (۲)

با توجه به این نکات آشکار می شود که نه دینداری مانعی برای پیشرفت علمی و صنعتی است و نه بی دینی عامل ترقی در این حوزه محسوب می شود.

ص: ۳۸

۱- . همان، ص ۴۳۳-۴۳۴.

۲- . نصرالله نیک بین، اسلام از دیدگاه دانشمندان غرب، دورود، سیمان و فارسیت، ص ۴۷.

اشاره

علل رشد و پیشرفت برخی کشورهای غیرمسلمان در علم و تکنولوژی بی‌اعتنایی آن‌ها به دین و اخلاق نیست بلکه توجه به نکاتی است که اگر مسلمانان نیز همچون قرون پیشین به آن اهتمام داشته باشند، در قله‌های علم و تکنولوژی قرار خواهند گرفت. آن نکات عبارتند از:

الف) تلاش و پشتکار؛ بسیاری از مردم کشورهای پیشرفته به آرمان‌های خود ولو آنکه ناقص یا اشتباه باشد، ایمان داشته و برای دستیابی به آن اهداف تلاش مستمر می‌نمایند.

ژاپنی‌ها بعد از جنگ، روزانه بیش از چهارده ساعت کار می‌کردند تا کشور خود را آباد کنند. متوسط ساعات کار آن‌ها در سال ۱۹۸۳ بیشتر از تمامی کشورها گزارش شده است؛ یعنی ۲۱۵۲ ساعت که نسبت به کشور بعدی یعنی امریکا ۲۵۴ ساعت بیشتر است. ساعت کار مردم کره جنوبی نیز ۲۹۰۰ ساعت در سال اعلام شده است.

پنجره

براساس گزارش مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی ساعت کار مفید کارمندان ایرانی به جای ۸ ساعت به ۲۲ دقیقه در روز و کارکنان بخش خصوصی به ۲ ساعت در روز کاهش یافته است و در نتیجه ساعت کار مفید ما

در سال به حدود ۶۰۰ ساعت و در بالاترین آمارها به ۸۰۰ ساعت می‌رسد. (۱)

ب) اولویت دادن به علم و پژوهش؛ که در تخصیص بودجه سالیانه مراکز تحقیقاتی، آموزش و پرورش، آموزش عالی، حقوق اساتید دانشگاه و ... به خوبی هویداست. کشوری که علم و پژوهش در آن اولویت نخست مردم و مسئولین باشد، رشد مناسب تری در آن حوزه خواهد داشت.

ج) فرهنگ استقلال طلبی (به ویژه استقلال اقتصادی)؛ دو ملت ژاپن و کره جنوبی نسبت به بهره‌گیری از کالاهای تولیدی کشور خود پافشاری می‌کنند. طی چند سال گذشته سازمان تجارت جهانی به حکومت‌های ژاپن و کره جنوبی فشار آوردند تا از خارج برنج وارد کنند، اما مردم این دو کشور حاضر به استفاده از برنج‌های وارداتی نشدند. بعد از جنگ جهانی دوم، کاخ امپراتور را به همان شکل قبلی ساختند که تنها شیشه کم داشتند. از حکومت خواستند اجازه دهد شیشه وارد کنند، اجازه داده نشد و گفته شد: اگر شیشه وارد شود، تلاش برای راه‌اندازی کارخانجات شیشه‌سازی کاهش می‌یابد.

د) ایمان، اشتیاق و وجدان کاری نسبت به مسئولیت‌ها؛ در چنین جوامعی هر فرد می‌بایست کار خود را همچون شغل ریاست

جمهور

ص: ۴۰

خطیر و حساس دانسته و لذا با ایمان و اشتیاق به ادای تکلیف خود اقدام کند؛ زیرا تنبلی، کم کاری، اهمال کاری و بی دقتی مانع دستیابی به اهداف خواهد بود.

ه) رعایت نظم و قانون و احترام به حقوق دیگران.

ح) مدیریت کارآمد.

ط) روحیه تعاون و مشارکت جویی.

ی) پاسخ گویی نسبت به رفتارها.

ک) بهره وری، اولویت دادن به کیفیت.

ل) شکوفا ساختن خلاقیت ها از سنین پایین.

م) حرکت در چهارچوب برنامه ای منظم برای سازمان دهی زیرساخت های اقتصادی.

ن) شناخت دقیق واقعیات جامعه و درک امکانات و محدودیت های کشور.

س) بومی کردن تکنولوژی؛ انتقال تکنولوژی بدون نیروی انسانی کارآمد به آفت مهارت زدایی از جمعیت بومی می انجامد. ژاپنی ها برای رهایی از این آفت در پی سازگاری انتقال تکنولوژی با توسعه درون زا برآمدند و به جای تقلید، تکنولوژی را بومی کردند و به نوآوری در صنعت نائل شدند.

ص: ۴۱

اشاره

طبق سنت الهی هیچ انسانی صرفاً با آرزو و خیال پردازی به اهداف خویش نرسیده و تنها به میزان تلاش خود بهره مند خواهد بود: (و أن لیس للانسان الا ما سعی). (۱)

سنت دیگر الهی آن است که انسان ها را در دستیابی به اهداف خویش یاری کرده و هر کس برای هر هدفی تلاش کند چه هدف دنیوی و چه هدف اخروی، چه هدف صحیح و چه هدف باطل، خداوند او را مددکار خواهد بود. قرآن کریم پس از بیان دو گروهی که یکی در صدد رسیدن به لذت زودگذر دنیا و دیگری به دنبال لذت جاودانه اخروی است، بیان می دارد که هر یک از این دو گروه را برای رسیدن به اهداف دنیوی شان یاری می کنیم.

«كُلًّا نُمِدُّ هُوْلَاءِ وَ هُوْلَاءِ مِنْ عَطَاءِ رَبِّكَ وَ مَا كَانَ عَطَاءُ رَبِّكَ مَحْظُورًا» (۲)

هر یک را از عطای پروردگارت مدد می کنیم، این ها را و آن ها را، و از عطای پروردگار تو جلوگیری نمی شود.

ص: ۴۳

۱- . نجم، ۳۹.

۲- . اسراء، ۲۰.

علل رشد نکردن مسلمانان در برخی ابعاد، نه اهتمام به دین، بلکه کنارگذاشتن دستورات دینی و برخورد گزینشی با آموزه های دینی است.

در قرون اخیر، مسلمانان آگاهانه یا ناآگاهانه از برخی ابعاد دین فاصله گرفته و در نتیجه دچار رکود در برخی حوزه های حیات دنیوی شدند. عوامل خارجی نظیر استعمار و عوامل داخلی در عقب ماندگی مسلمین در علم و تکنولوژی مؤثر بودند که مهم ترین آن ها عبارتند از:

۱. تفرقه: مسلمانان که یک پنجم جمعیت جهان را دارا بوده و به لحاظ اقلیمی در استراتژیکی ترین نقاط جهان ساکن هستند (مانند خاورمیانه) به دلیل درگیری های قومی و فرقه ای از توجه به سود و زیان مشترک غافل بوده و درگیری های درونی دارند.

۲. تفسیر نادرست از مفاهیم دینی: برخی از مفاهیم دینی دچار بدفهمی و سبب کاهش یا تعطیل فعالیت های اجتماعی و سازنده مسلمین شده است. تفسیر ناروا از مفاهیم صبر، انتظار، قضا و قدر، توکل، زهد، تقیه، شفاعت، تحقیر دنیا و ... موجب رویگردانی از فعالیت، سستی و تنبلی، تن دادن به ظلم و نفی مبارزه شده است. (۱)

ص: ۴۴

امام خمینی تفسیر نادرست از حکومت و جدا دانستن دین از سیاست را یکی از عوامل عقب ماندگی مسلمین برشمرده اند.^(۱)

۳. حاکمان و کارگذاران نالایق: مسلمانان در قرون اخیر حاکمان فاسدی را به خود دیده اند که با بی کفایتی یا خیانت سبب عقب ماندگی جوامع مسلمین شده اند. بسیاری حاکمانی که سرسپرده دولت های استعمارگر بوده یا دنبال عیش و نوش و لذت های فردی می باشند و از رشد تمدن اسلامی غافل اند.

۴. تنبلی: متأسفانه ساعات کار مفید در ایران و سایر کشورهای اسلامی با کشورهای پیشرفته فاصله زیادی دارد و روحیه تنبلی و سستی با تفاوت هایی در اقشار مختلف دیده می شود. علی رغم آنکه ملل مسلمان به واسطه عقب ماندگی قرون اخیر نیازمند تلاش جهادی و اهتمام بیشتر برای ساختن کشورهای خود هستند، در مقام عمل، روحیه سخت کوشی جای خود را به تن پروری و تن آسایی داده است.

۵. استعمار: قدرت های بزرگ در قرون اخیر با چپاول ثروت و

ص: ۴۵

۱- . امام خمینی، صحیفه نور، ج ۲۰، ص ۱۹۱.

سرمایه فکری کشورهای مسلمین از پیشرفت و رشد ایشان جلوگیری کرده و در عقب نگاه داشتن این جوامع از کاروان علم و تکنولوژی تعمد داشتند.

۶. مصرف گرایی: کشورهای مسلمان با مصرف بی رویه کالا از جمله تولیدات غربی از یکسو هزینه زندگی خانواده ها و جوامع را بالا برده و از سوی دیگر کشور خود را به بازار مناسب کشورهای غربی تبدیل کرده اند که در اثر آن ثروت عظیم این ملل به جای سرمایه گذاری در صنعت و تولیدات پایه، صرف امور غیرضروری شده و همه ساله میلیاردها دلار صرف هزینه های غیرضروری می گردد. از سوی دیگر با رشد مصرف گرایی فرهنگ عمومی تغییر کرده و مصرف بیشتر و گران تر به ارزش اجتماعی مبدل می شود. نمایش ثروت، کالاهای لوکس و مسابقه در خرید، ارزش های خانوارها قلمداد شده و اختلاف طبقاتی به اوج می رسد و نوع مصرف و خرید علامت مشخصه طبقه مرفه و باعث احساس محرومیت در طبقات پایین تر می شود.

پنجره

فکر و ذهن جوانان که می بایست مشغول خلاقیت و نوآوری در صنعت و تکنولوژی شود، در مارک و برندهای غربی متمرکز می شود.

ص: ۴۶

تولید و واردات کالاهای غیر ضروری جایگزین کالاهای ضروری می شود. تبلیغات چنان بر ذهن افراد مسلط می شود که دیگر مبنای خرید افراد نیاز آن ها نیست، بلکه میل به خرید بیشتر است و در بسیاری از موارد قادر به کنترل خود در خرید نیستند. (۱) به عنوان نمونه هزینه ی واردات لوازم آرایشی به ایران در یکسال از ۸۰۰ میلیون تا دو میلیارد دلار تخمین زده شده است.

اسراف و عدم رعایت اصول دینی در میان مسلمانان نیز از دیگر عوامل عقب ماندگی ایشان است. با مصرف بدون ضابطه، جایی برای صادرات و نیز استفاده بهینه از کالا باقی نمانده و دولت ها مجبور به پرداخت یارانه برای مصارف ابتدایی خواهند بود.

پنجره

به عنوان نمونه مصرف برق در ایران سه برابر مصرف متوسط کشورهای دیگر است. مصرف انرژی ایران دو برابر چین و مصرف آب در ایران هفتاد درصد بیشتر از متوسط جهانی است. (۲)

ص: ۴۷

۱- ر.ک. سید اکبر سیدی نیا، مصرف و مصرف گرایی از منظر اسلام و جامعه شناسی، نشریه اقتصاد اسلامی، تابستان ۱۳۸۸، ش ۳۴.

۲- <http://www.ebtekarnews.com/Ebtekar/News.aspx?NID=۴۷۱۵۳>.

۷. بی صداقتی در گفتار و رفتار: برخلاف تأکید مکرر دین اسلام بر صداقت، بی صداقتی در سخن و رفتار در میان کشورهای مسلمان رواج یافته است. عدم صداقت در وعده ها و تعهدات کاری نیز مصادیقی از این بی صداقتی است.

۸. نبود وجدان کاری و تعهد شغلی: مؤمنین موظف به رعایت حقوق دیگران در تولید و خدمات بوده و می بایست وظایف محوله را به بهترین شکل ممکن سامان دهند، اما عدم احساس مسئولیت در قبال وظایف، عدم بهره وری در خدمات، سستی نسبت به انجام وظایف، گریز از کار و موکول کردن آن ها به آینده از بلایای امروز جامعه مسلمان است.

۹. روحیه خودباختگی و شیفتگی به غرب و شرق: استعمار در قرون اخیر با برتر نشان دادن فرهنگ و نژاد و بزرگ نمایی در موفقیت های خود روح خودباختگی را در میان مسلمانان دمیده است و ایشان با پذیرش برتری غرب بر مسلمین خود را از رقابت با کشورهای پیشرفته و خودکفایی ناتوان می بینند. همین امر رکود و سکون آن ها را دوچندان می کند. عدم خودباوری باعث سرکوب شدن خلاقیت ها و مانع نوآوری در علم و پژوهش شده و همواره جوامع را مصرف کننده الگوهای غربی قرار خواهد داد.

۱۰. نفوذ عقاید خرافی: سیدجمال الدین اسدآبادی که همواره

دغدغه عقب ماندگی مسلمانان را داشت، نفوذ خرافات را یکی از علل این امر می دانست. خرافه در مقابل عقلانیت قرار دارد و عقلانیت عامل پیشرفت است و به میزانی که خرافات گسترش یابد، پیشرفت کند می شود.

۱۱. عدم مدیریت صحیح نیروهای انسانی: سکاندار کشتی پیشرفت، نخبگان جامعه هستند. جامعه اسلامی دارای نخبگان بسیاری است، ولی در برخی موارد استفاده صحیحی از ظرفیت فکری و مدیریتی آن ها نمی شود، شناختن استعدادها و عدم پرورش آن ها و تقسیم نشدن مسئولیت ها بر اساس شایستگی ها از نشانه های مدیریت نادرست نیروی انسانی است.

۱۲. بی اعتقادی نسبت به سرمایه غنی وحی و میراث اسلامی: وحی و سنت اسلامی از مهم ترین منابع معرفتی است که از امتیاز تحریف ناپذیری برخوردار است.

پنجره

برخی روشنفکران ترجیح می دهند راه نجات انسان را نه از خالق وی، بلکه با آزمون و خطای نسلی در آزمایشگاه نظریات دریابند که نتیجه آن هدر رفتن نیروها و قربانی شدن نسل هاست.

ص: ۴۹

۱۳. جمود و ظاهرگرایی و بی‌اعتنایی به اقتضائات زمانی و مکانی: پویایی اسلام به عنصر اجتهاد است که امکان دستیابی ضابطه مند به راه حل های جدید متناسب با زمان و مکان جدید را فراهم می کند. برخی متدینان بدون توجه به این ظرفیت عظیم، هر تحولی را مغایر دین تلقی کرده و با آن مخالفت می کنند.

خلاصه

توجه به تمایز انسان و حیوان به ما می فهماند که پیشرفت انسان به اوج گرفتن او در مسیر اخلاق و بندگی است. رشد صنعت و تکنولوژی علامت پیشرفت مصنوعات انسانی است نه خود انسان، که این پیشرفت اگر با اخلاق و معنویت توأم نباشد، فایده آن کمتر از ضررش خواهد بود. علل رشد و افول برخی جوامع در علم و تکنولوژی نیز کنار گذاشتن دین یا توجه به دین نیست؛ زیرا در قرون پیش همین مسلمانان پرچمداران علم بودند. تلاش جهادی توأم با تدبیر، وجدان کاری، مدیریت نیروی انسانی، نظم و قانون، خودباوری، تعاون، برنامه ریزی صحیح و... از عوامل رشد برخی جوامع است که مسلمانان کمتر به این عوامل توجه داشته اند.

ص: ۵۰

سطح درآمد و امکانات مالی افراد یک جامعه، ملاک رفاه و خوشبختی آنها نیست، بلکه میزان احساس رضایت از زندگی بیانگر خوشبختی افراد است. در جوامع غربی چنین نیست که همه افراد، ثروتمند و یا دارای درآمدی متوسط به بالا باشند؛ تعداد فقرا و گرسنگان در کشورهای غربی فراوان است. همچنین، در میان افراد ثروتمند نیز به دلیل کم‌رنگ شدن ایمان و اخلاق، احساس دلتنگی و بیهودگی شایع است. میزان مصرف داروهای افسردگی و آمار خودکشی گواه این مدعاست؛ ولی در جوامع اسلامی با وجود کاستی‌ها و کمبود امکانات، به دلیل محکم‌تر بودن ایمان به خدا احساس رضایت از زندگی بیشتر است. همچنین، برخی از مشکلات جوامع مؤمن ناشی از بی‌تدبیری خود آنان و برخی نیز امتحان الهی و برای تربیت بیشتر و در جهت صعود معرفتی ایشان است.

از سوی دیگر، تبلیغات جهان مادی گرا باعث شده است فراموش کنیم انسان موجودی الهی بوده که رسالتی فراتر از خوردن و شهوت رانی دارد. این تبلیغات در سطوح متنوع، لذت و ثروت بیشتر را علامت پیشرفت یک جامعه تلقی می‌کنند، در حالی که علامت پیشرفت یک جامعه، رشد اخلاقی و معنوی آن است و پیشرفت تکنیک و تکنولوژی پیشرفت ابزارهاست، نه خود انسان.

از این رو، انحطاط اخلاقی و فرورفتن در باتلاق فساد به چالشی برای متفکران غرب تبدیل شده است؛ اما رشد برخی جوامع در عرصه علم و فناوری و رکود مسلمانان، ارتباطی به دینداری و بی دینی ایشان ندارد، بلکه معلول تلاش و همت و برنامه ریزی مؤثر است. تمدن غرب که امروزه خود را پیشگام علم و فناوری می داند به شهادت مورخان غربی، وامدار دانشمندان مسلمان بوده و بر جوانان مسلمان وظیفه است که پرچم این جوامع را به جایگاه پیشین آن یعنی قله های علم بازگردانند.

۱. جیمز دبلیو لوون، دروغ هایی که معلمم به من آموخت، ترجمه اسماعیل امینی و امیرمسعود شهرام نیا، تهران، صفحه سفید، ۱۳۸۸.

۲. مجموعه مقالات «فمنیسم، شکست افسانه آزادی زنان»، جمعی از نویسندگان، قم، نشر معارف.

۳. ویلیام جی بنت، شاخص های فرهنگی در ایالات متحده آمریکا، ترجمه فاطمه فراهانی، تهران، سازمان چاپ و انتشارات وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، ۱۳۸۱.

۴. سیدهاشم میرلوحی، امریکا بدون نقاب، تهران، کیهان، ۱۳۸۰.

۵. حمید مولانا، امریکاشناسی، تهران، امیرکبیر، ۱۳۹۰.

سیدمجتبی موسوی لاری، اسلام و سیمای تمدن غرب، قم، دفتر انتشارات جامعه مدرسین حوزه علمیه قم، ۱۳۷۹.

مجموعه یک صد جلدی کتابچه های رهنما

مرکز پخش : مشهد مقدس، حرم مطهر، نبش باب الجواد علیه السلام، فروشگاه عرضه محصولات رضوی
تلفن : ۰۵۱-۳۲۲۸۵۲۰۴

لوح فشرده کتابچه‌های رهنما (نسخه ۲)

مرکز پخش : مشهد مقدس، حرم مطهر، نبش باب الجواد علیه السلام، فروشگاه عرضه محصولات رضوی
تلفن : ۰۵۱-۲۲۲۸۵۲۰۴

نسخه ویژه تلفن همراه کتابچه‌های رهنما (نسخه ۲)

محل دریافت:

- حرم مطهر، مرکز پاسخگویی به سوالات دینی استان قم رضوی (مدرسه پریناد)
- وب‌سایت‌های مستقر در حرم مطهر

بسمه تعالی

هَلْ يَسْتَوِي الَّذِينَ يَعْلَمُونَ وَالَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ

آیا کسانی که می‌دانند و کسانی که نمی‌دانند یکسانند؟

سوره زمر / ۹

مقدمه:

موسسه تحقیقات رایانه ای قائمیه اصفهان، از سال ۱۳۸۵ هـ. ش تحت اشراف حضرت آیت الله حاج سید حسن فقیه امامی (قدس سره الشریف)، با فعالیت خالصانه و شبانه روزی گروهی از نخبگان و فرهیختگان حوزه و دانشگاه، فعالیت خود را در زمینه های مذهبی، فرهنگی و علمی آغاز نموده است.

مرامنامه:

موسسه تحقیقات رایانه ای قائمیه اصفهان در راستای تسهیل و تسریع دسترسی محققین به آثار و ابزار تحقیقاتی در حوزه علوم اسلامی، و با توجه به تعدد و پراکندگی مراکز فعال در این عرصه و منابع متعدد و صعب الوصول، و با نگاهی صرفاً علمی و به دور از تعصبات و جریان‌های اجتماعی، سیاسی، قومی و فردی، بر مبنای اجرای طرحی در قالب «مدیریت آثار تولید شده و انتشار یافته از سوی تمامی مراکز شیعه» تلاش می‌نماید تا مجموعه ای غنی و سرشار از کتب و مقالات پژوهشی برای متخصصین، و مطالب و مباحثی راهگشا برای فرهیختگان و عموم طبقات مردمی به زبان های مختلف و با فرمت های گوناگون تولید و در فضای مجازی به صورت رایگان در اختیار علاقمندان قرار دهد.

اهداف:

۱. بسط فرهنگ و معارف ناب ثقلین (کتاب الله و اهل البیت علیهم السلام)
۲. تقویت انگیزه عامه مردم بخصوص جوانان نسبت به بررسی دقیق تر مسائل دینی
۳. جایگزین کردن محتوای سودمند به جای مطالب بی محتوا در تلفن های همراه، تبلت ها، رایانه ها و ...
۴. سرویس دهی به محققین طلاب و دانشجو
۵. گسترش فرهنگ عمومی مطالعه
۶. زمینه سازی جهت تشویق انتشارات و مؤلفین برای دیجیتالی نمودن آثار خود.

سیاست ها:

۱. عمل بر مبنای مجوز های قانونی
۲. ارتباط با مراکز هم سو
۳. پرهیز از موازی کاری

۴. صرفا ارائه محتوای علمی

۵. ذکر منابع نشر

بدیهی است مسئولیت تمامی آثار به عهده ی نویسنده ی آن می باشد .

فعالیت های موسسه :

۱. چاپ و نشر کتاب، جزوه و ماهنامه

۲. برگزاری مسابقات کتابخوانی

۳. تولید نمایشگاه های مجازی: سه بعدی، پانوراما در اماکن مذهبی، گردشگری و...

۴. تولید انیمیشن، بازی های رایانه ای و ...

۵. ایجاد سایت اینترنتی قائمیه به آدرس: www.ghaemiyeh.com

۶. تولید محصولات نمایشی، سخنرانی و...

۷. راه اندازی و پشتیبانی علمی سامانه پاسخ گویی به سوالات شرعی، اخلاقی و اعتقادی

۸. طراحی سیستم های حسابداری، رسانه ساز، موبایل ساز، سامانه خودکار و دستی بلوتوث، وب کیوسک، SMS و...

۹. برگزاری دوره های آموزشی ویژه عموم (مجازی)

۱۰. برگزاری دوره های تربیت مربی (مجازی)

۱۱. تولید هزاران نرم افزار تحقیقاتی قابل اجرا در انواع رایانه، تبلت، تلفن همراه و... در ۸ فرمت جهانی:

JAVA.۱

ANDROID.۲

EPUB.۳

CHM.۴

PDF.۵

HTML.۶

CHM.۷

GHB.۸

و ۴ عدد مارکت با نام بازار کتاب قائمیه نسخه :

ANDROID.۱

IOS.۲

WINDOWS PHONE.۳

WINDOWS.۴

به سه زبان فارسی ، عربی و انگلیسی و قرار دادن بر روی وب سایت موسسه به صورت رایگان .

در پایان :

از مراکز و نهادهایی همچون دفاتر مراجع معظم تقلید و همچنین سازمان ها، نهادها، انتشارات، موسسات، مؤلفین و همه

بزرگوارانی که ما را در دستیابی به این هدف یاری نموده و یا دیتا های خود را در اختیار ما قرار دادند تقدیر و تشکر می
نماییم.

آدرس دفتر مرکزی:

اصفهان - خیابان عبدالرزاق - بازارچه حاج محمد جعفر آواده ای - کوچه شهید محمد حسن توکلی - پلاک ۱۲۹/۳۴ - طبقه
اول

وب سایت: www.ghbook.ir

ایمیل: Info@ghbook.ir

تلفن دفتر مرکزی: ۰۳۱۳۴۴۹۰۱۲۵

دفتر تهران: ۰۲۱ - ۸۸۳۱۸۷۲۲

بازرگانی و فروش: ۰۹۱۳۲۰۰۰۱۰۹

امور کاربران: ۰۹۱۳۲۰۰۰۱۰۹

مرکز تحقیقات رایانگی

اصفهان

گامی

WWW

برای داشتن کتابخانه های تخصصی
دیگر به سایت این مرکز به نشانی

www.Ghaemiyeh.com

www.Ghaemiyeh.net

www.Ghaemiyeh.org

www.Ghaemiyeh.ir

مراجعه و برای سفارش با ما تماس بگیرید.

۰۹۱۳ ۲۰۰۰ ۱۰۹

